

**Вищий навчальний заклад
«Приватне акціонерне товариство
«Львівський інститут менеджменту»**

«Затверджено»

Ректор

проф. Янків М.Д.

25 лютого 2019 р.

**Програма вступного іспиту
з «Української мови та літератури»**

**для здобуття ступеня бакалавра
на основі повної загальної освіти:**

***галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 075 «Маркетинг»***

***галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 073 «Менеджмент»***

Розглянуто і затверджено
на засіданні Вченої ради
Вищого навчального закладу
«Приватне акціонерне товариство
«Львівський інститут менеджменту»
(Протокол № 2 від 25.02.2019)

Львів-2019

Вимоги до написання твору-есе

Вступний іспит з конкурсного предмету «Українська мова та література» для абітурієнтів, на основі повної загальної середньої освіти, що беруть участь у конкурсному відборі для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, проводиться у форматі написання власного висловлення (твору-есе).

Есе – це твір-роздум невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні враження, міркування з конкретного питання, проблеми із аргументацією власної точки зору й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми.

Таке завдання з'ясовує, наскільки абітурієнт вміє сформулювати і грамотно написати зв'язне повідомлення у вигляді тексту, чи може він проаналізувати поставлену проблему, дати свій варіант її бачення та розуміння. Також важливим є вміння логічно структурувати це повідомлення, дотримуючись правил композиційної побудови тексту і відтворюючи всі її рівні.

Теза – важливий змістовий, композиційний, логічний ланцюжок, що організує текст і слугує для розвитку думки. Це коротко сформульована провідна думка твору, правильність якої необхідно довести. Для того, щоб шлях розгортання думки, її аргументації та резюмування був правильним, слід чітко сформулювати тезу, виголосивши таким чином проблему. У реченні-тезі окреслено проблему, яку необхідно розгорнути, прокоментувати, а власну позицію аргументувати вдало дібраним і застосованим доказовим матеріалом.

Аргументація має бути переконливою і спиратися на такі рівні: логічність доказів та послідовність їх мовної презентації, доречність аргументів, їх життєвість (тобто конкретність, а не абстрактність) та різноманітність.

Важливим засобом аргументування є **приклад** з творів художньої літератури чи інших видів мистецтва, історичні факти, власний досвід. Однак варто розуміти, що сила цих прикладів не однозначна; більшої ваги у переконанні мають факти з історії чи життя відомих історичних осіб, які є частиною загального історичного досвіду людства. Залучення до засобів аргументації прикладів із художньої літератури чи інших видів мистецтва збагачує міркування, підсилює авторську позицію і характеризує автора як вдумливого, розумного читача, обізнаного зі світовою літературою як мистецтвом слова.

Логічність виявляється у композиційному структуруванні етапів розгортання думки, послідовному викладі власних міркувань і наведених

аргументів, у дотриманні причинно-наслідкових зв'язків між попередньою та наступною думкою, доречністю використаних фактів, їх смисловою мотивацією. Саме логіка торує шлях до оптимального розуміння думки автора, зумовлює прийняття, а нелогічність – неприйняття його позиції.

Окрім логічності, важливим змістовим організатором тексту є **послідовність викладу** думок, яка реалізується дотриманням смислових зв'язків між попереднім і наступним реченнями. При цьому попереднє речення, як правило, є смисловим підґрунтям для подальшого розгортання думки. Допомагають логічно й послідовно передати перебіг думок автора в тексті вставні слова й словосполучення, які унеможливають виявлення власної констатуючої (*на мою думку; я вважаю; як мені здається й ін.*) та емоційної (*на щастя; на радість; на жаль; як не прикро*) позиції автора, визначають черговість застосованих аргументів (*по-перше; по-друге, у першому випадку; з одного боку; з іншого боку*).

У **висновку** резюмується чітка позиція автора щодо гіпотетичного розв'язання поставленого питання, і ця позиція є наслідком усього міркування. Допомагають оформити висновок такі слова і вирази: *отже; тож; що ж; як бачимо; підбиваючи підсумки; з огляду на сказане; обміркувавши проблему* та ін. Варто звернути увагу на те, що кожен висновок чітко акцентує позицію автора, навіть якщо проблема неоднозначна і знайти її розв'язання складно. Висновок, якщо він: 1) сформульований грамотно й конкретно; 2) послідовно випливає із попередніх міркувань; 3) логічно пов'язаний із висунутою тезою, запропонованими аргументами, наведеними прикладами – свідчить про вміння конструювати мислення і, відповідно, мовлення за законами логіки, послідовності, змістовності, а також демонструє навички структурування думки, вміння побачити головне і другорядне, знайти раціональну зернину в обдумуванні поставленої проблеми.

Для кращого усвідомлення поставленого завдання створити власне висловлення, тобто виявити рівень сформованості текстотворчих і мовленнєвих умінь і навичок, наводимо перелік тих мовленнєвих компетентностей, якими має володіти абітурієнт:

1. висловлювати власні думки з приводу запропонованої теми;
2. логічно викладати власні міркування й доречно та правильно їх аргументувати;
3. підтверджувати свої аргументи доречними прикладами з літератури, інших видів мистецтва, історії, суспільно-політичного життя та правильно ці приклади інтерпретувати;
4. наводити приклади з власного життя та пояснювати їх у контексті

- запропонованої теми;
5. дотримуватися необхідного стилю мовлення і використовувати відповідний стиль мовлення;
 6. добирати точні, виразні мовні засоби для вираження думок, грамотно оформлювати висловлювання згідно з правилами орфографії та пунктуації;
 7. робити вмотивовані висновки.

Твір-есе оцінюється від **100** до **200** балів за критеріями змісту та мовного оформлення:

Формулювання тези, аргументів, висновків:	20 балів
Ілюстрування прикладами (література чи інші види мистецтва, історичні факти або випадки із життя):	20 балів
Логічність, послідовність:	20 балів
Орфографія та пунктуація:	20 балів
Лексика, граматики та стилістика:	20 балів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Аніскіна Н. О. Організація профільного навчання в сучасній школі / Аніскіна Н. О. – Х. : Видав. гр. «Основа», 2003. – 176 с.
2. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст : Навч. посібник / Бондарчук Л. І. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2001. – 160 с.
3. Ваш репетитор з української мови : Посібник. Вид. 2-е / кол. авторів під керівн. М. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2003. – 72 с.
4. Горошкіна О. Збірник текстів для аудіювання на уроках української мови : 5- 11 класи / Горошкіна О. , Попова Л. – Луганськ : Шлях, 2001. - 48 с.
5. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю : Монографія / О. М. Горошкіна. – Луганськ, Альма-матер, 2004. – 362 с.
6. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : Навчальний посібник. - Вінниця : Нова книга, 2003. - 467 с.
7. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
8. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль : Зб. Статей / В. І. Кононенко. – Київ – Івано-Франківськ, 2002. – 460 с.
9. Концепція загальної середньої освіти (12–річна школа) // Пед. газета. – 2002. – січень (№ 1). – С. 4–6.
10. Концепція профільного навчання в старшій школі // Освіта України. – № 42 – 43. – 10 червня 2003 р.
11. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : Навчальний посібник / Мацюк З., Станкевич Н.. - К. : Каравела, 2008. - 352 с.
12. Пентилюк М. І. Українська мова: Підручник-комплект / Пентилюк М. І., Іващенко О. В. – К. : Ленвіт, 2001. – 352 с.
13. Сагач Г. М. Золотослів : Навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів / Г. М. Сагач. - К. : Райдуга, 1993.– 378с.
14. Скуратівський Л. В. Українська мова. Елементи практичної риторики : Додаток до підручника «Українська мова, 10-11 кл.» для загальноосв. навч. закладів з укр. та рос. мовами навчання / Л. В. Скуратівський. – К. : Освіта, 2004. – 128 с.
15. Українська мова : Підручник для учнів старших класів середніх навчальних закладів нефілологічного профілю та абітурієнтів / Галетова А. Г., Гайдаєнко І. В., Горошкіна О. М., Паламарчук О. С., Пентилюк М. І. – К. : Ленвіт, 2003. – 272 с.
16. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. - К. : Наукова думка, 2010. - 287 с.

Додаткова література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник / Ф. С. Бацевич. - К. : Видавничий центр «Академія», 2009. - 376 с.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики : 253000 / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. - К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. - 896 с.
3. Вихованець І. Р. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди / І. Р. Вихованець. - К. : Унів. в-во «ПУЛЬСАРИ», 2012. - 160 с.
4. Волощак М. Й. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання : За матеріалами засобів масової інформації /М. Й. Волощак. 2-ге вид., доповн. - К. : ВЦ «Просвіта», 2003. - 160 с.
5. Головащук С. І. Складні випадки наголошення. Словник-довідник / С. І. Головащук. - К. : Либідь, 2001. - 192 с.
6. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. - К. : Наукова думка, 2003. - 319 с.
7. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / Головащук С. І. - К. : Наукова думка, 2010. - 431 с.
8. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – Львів : БаК, 2012. - 523 с.
9. Масенко Л. Т. Суржик : між мовою і язиком / Л. Т. Масенко. - К. : ВД «Києво- Могиллянська академія», 2011. - 135 с.
10. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : Підручник / Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М.. - К.: Вища школа, 2003. - 462 с.
11. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного /О. Д. Пономарів. - К. : Либідь, 2013. - 360 с.
12. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : Навчальний посібник / Я. Радевич-Винницький. - К. : Знання, 2006. - 291 с.
13. Словник української мови : В 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда - К. : Наукова думка, 1970 – 1981.
14. Українська мова : Енциклопедія. - К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. - 856 с.